

afhankelijk van krachten die op haar behoud nauwelijks prijs stelden. Toen in maart 1920 een tot de *Reichswehr* behorende, tegen de regering rebellerende eenheid de Berlijnse ministeries bezette (de Kapp-Putsch), liet generaal von Seeckt, hoofd van het *Truppenamt des Reichswehrministeriums*, het kabinet met de woorden '*Reichswehr schießt nicht auf Reichswehr*' in de steek; de Putsch werd door massale stakingen van arbeiders en ambtenaren verijdeld. In het Ruhrgebied werd zij door een bloedig onderdrukte communistische opstand gevolgd. Maart '21 brak een tweede communistische opstand in Saksen uit, herfst '23 een derde in Saksen en Thüringen. In Moskou koesterde men in die jaren de hoop dat een geslaagde revolutie in Duitsland, het industrieel verst ontwikkelde land van Europa, tot een wereldrevolutie zou leiden. Uit tactisch oogpunt maakte de *Kommunistische Partei Deutschlands* in haar actie bij tijd en wijle zelfs gebruik van rechts-extremistische politieke parolen. Het was een van haar leidende figuren die, tegemoet komend aan de antisemitische gevoelens die, vooral rechts, bij velen leefden, op vergaderingen van conservatieve studenten uitriep: '*Tretet die Judenkapitalisten nieder, hängt sie an die Laterne, zertrampelt sie!*'¹ In de verwachting, aldus op den duur de tegenstellingen tussen de niet-communistische landen ten top te voeren, sloot de Russische regering in april 1922, zulks met instemming van de toenmalige rijkskanselier, een geheim accoord met de leiding van de *Reichswehr*, dat de *Reichswehr* de gelegenheid bood, met ontduiking van de bepalingen van het vredesverdrag, in West-Rusland granaten, militaire vliegtuigen, tanks en gifgassen te vervaardigen. Dat deed in rechtse kringen de sympathie voor het communisme niet toenemen; de angst die door de extreem-linkse opstanden in de periode 1919-1923 gewekt was, werkte met name aan de toppen van het bedrijfsleven waar men onteigening dachtte, nog jaren door. Wel wakkerde dat eerste geheime accoord in die rechtse kringen de hoop aan dat men er met Russische hulp in zou slagen, de in het oosten verloren gegane gebieden te heroveren. Zes maanden voor het accoord had von Seeckt, inmiddels bevelhebber van de *Reichswehr* geworden, in een memorandum geschreven:

*'Polens Existenz ist unerträglich, unvereinbar mit den Existenzbedingungen Deutschlands. Es muss verschwinden und wird verschwinden durch eigene, innere Schwäche und durch Russland - mit unserer Hilfe'*²

- een profetie die zeventien jaar later in vervulling ging.

Vermeld zij in dit verband dat de voorbereiding van de geheime herbe-

¹ Werner Maser: *Die Frühgeschichte der NSDAP, Hitlers Weg bis 1924* (1965), p. 373.

² F. von Rabenau: *Seeckt. Aus seinem Leben 1918-1936* (1941), p. 316.